

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

23 aprilie 2015*

„Trimitere preliminară — Directiva 2006/126/CE — Recunoaștere reciprocă a permiselor de conducere — Refuzul unui stat membru de a recunoaște unei persoane care a condus sub influența unor produse stupefiante valabilitatea unui permis de conducere eliberat de un alt stat membru”

În cauza C-260/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Verwaltungsgericht Sigmaringen (Germania), prin decizia din 30 aprilie 2013, primită de Curte la 13 mai 2013, în procedura

Sevda Aykul

împotriva

Land Baden-Württemberg,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, și domnii C. Vajda, A. Rosas (raportor), E. Juhász și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 19 iunie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru doamna Aykul, de G. Heinze, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de S. Varone, avvocato dello Stato;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de G. Braun și de N. Yerrell, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 4 septembrie 2014,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: germana.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 alineatul (1) și a articolului 11 alineatul (2) din Directiva 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2006 privind permisele de conducere (JO L 403, p. 18, Ediție specială, 07/vol. 17, p. 216, și rectificare în JO 2009, L 19, p. 67).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Aykul, resortisant austriac, titulară a unui permis de conducere emis de Republica Austria, pe de o parte, și Land Baden-Württemberg, pe de altă parte, cu privire la o decizie prin care doamnei Aykul i s-a refuzat dreptul de a se folosi de permisul său de conducere pe teritoriul german.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2006/126

- 3 Potrivit considerentului (2) al Directivei 2006/126:

„Normele privind permisele de conducere sunt elemente esențiale ale politicii comune în domeniul transporturilor, contribuie la îmbunătățirea siguranței rutiere și facilitează libera circulație a persoanelor care își stabilesc reședința într-un stat membru, altul decât statul care a eliberat permisul. Ținând seama de importanța mijloacelor de transport individuale, posesia unui permis de conducere recunoscut în mod corespunzător de un stat membru gazdă favorizează libera circulație și libertatea de stabilire a persoanelor. [...]”

- 4 În temeiul considerentului (8) al directivei menționate, din motive de siguranță rutieră, ar trebui stabilite cerințe minime pentru eliberarea unui permis de conducere.

- 5 Considerentul (15) al aceleiași directive prevede:

„Din motive legate de siguranța rutieră, statele membre ar trebui să poată aplica dispozițiile lor naționale cu privire la retragerea, suspendarea, reînnoirea și anularea permiselor de conducere tuturor deținătorilor de permise de conducere care și-au stabilit reședința obișnuită pe teritoriul lor.”

- 6 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2006/126, „[p]ermisele de conducere eliberate de statele membre sunt recunoscute reciproc”.

- 7 Articolul 7 din directiva menționată prevede:

„(1) Permisele de conducere se eliberează numai solicitanților care:

- (a) au promovat un test de verificare a aptitudinilor și comportamentului și un test teoretic și îndeplinesc normele medicale, în conformitate cu dispozițiile anexelor II și III;

[...]

- (e) au reședința obișnuită pe teritoriul statului membru care eliberează permisul sau pot dovedi că urmează studii pe teritoriul statului membru respectiv de cel puțin șase luni.

[...]

(5) [...]

Fără a aduce atingere articolului 2, un stat membru care eliberează un permis ia toate măsurile pentru a se asigura că o persoană îndeplinește cerințele prevăzute la alineatul (1) din prezentul articol și aplică dispozițiile sale naționale privind anularea sau retragerea dreptului de a conduce, în cazul în care se stabilește că a fost eliberat un permis fără respectarea acestor cerințe.”

8 Articolul 11 din Directiva 2006/126 are următorul cuprins:

„[...]”

(2) Sub rezerva respectării principiului teritorialității legislației penale și polițienești, statul membru în care este situată reședința obișnuită poate aplica dispozițiile sale naționale cu privire la restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere al titularului unui permis de conducere eliberat de un alt stat membru și, în cazul în care este necesar, poate schimba permisul în acest scop.

[...]

(4) Un stat membru refuză eliberarea unui permis de conducere unui solicitant al cărui permis de conducere face obiectul unei restricții, suspendări sau retrageri într-un alt stat membru.

Un stat membru refuză să recunoască valabilitatea oricărui permis de conducere eliberat de un alt stat membru unei persoane al cărei permis de conducere face obiectul unei restricții, suspendări sau retrageri pe teritoriul statului membru anterior.

De asemenea, un stat membru poate refuza eliberarea unui permis de conducere unui solicitant al cărui permis a fost anulat într-un alt stat membru.

[...]”

9 Potrivit articolului 12 primul paragraf din directiva menționată:

„În sensul prezentei directive, «reședință obișnuită» înseamnă locul în care o persoană locuiește în mod obișnuit, adică pe parcursul a cel puțin 185 de zile din fiecare an calendaristic, datorită unor legături personale și profesionale sau, în cazul unei persoane fără legături profesionale, datorită unor legături personale care relevă legături strânse între respectiva persoană și locul în care locuiește aceasta.”

10 Articolul 16 alineatele (1) și (2) din aceeași directivă prevede:

„(1) Statele membre adoptă și publică, până la 19 ianuarie 2011, actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma articolului 1 alineatul (1), articolului 3, articolului 4 alineatele (1), (2), (3) și (4) literele (b)-(k), articolului 6 alineatul (1), alineatul (2) literele (a), (c), (d) și (e), articolului 7 alineatul (1) literele (b), (c) și (d), alineatele (2), (3) și (5), articolului 8, articolului 10, articolului 13, articolului 14, articolului 15 și anexelor I punctul 2, II punctul 5.2 privind categoriile A1, A2 și A, IV, V și VI. Statele membre comunică de îndată Comisiei textele acestor dispoziții.

(2) Statele membre aplică aceste dispoziții de la 19 ianuarie 2013.”

11 Articolul 17 primul paragraf din Directiva 2006/126 prevede:

„Directiva 91/439/CEE [a Consiliului din 29 iulie 1991 privind permisele de conducere (JO L 237, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 2, p. 62)] se abrogă de la 19 ianuarie 2013, fără a aduce atingere obligațiilor statelor membre cu privire la termenele indicate în anexa VII partea B pentru transpunerea respectivei directive în dreptul național.”

12 Articolul 18 din Directiva 2006/126 are următorul cuprins:

„Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolul 2 alineatul (1), articolul 5, articolul 6 alineatul (2) litera (b), articolul 7 alineatul (1) litera (a), articolul 9, articolul 11 alineatele (1), (3), (4), (5) și (6), articolul 12 și anexele I, II și III se aplică de la 19 ianuarie 2009.”

Directiva 91/439

13 Potrivit articolului 1 alineatul (2) din Directiva 91/439, „[p]ermisele de conducere emise de statele membre se recunosc reciproc”.

14 Articolul 8 din directiva menționată prevede:

„[...]”

(2) Sub rezerva respectării principiului teritorialității legislației penale și polițienești, statele membre în care are domiciliul stabil pot să aplice posesorului unui permis de conducere, emis de un alt stat membru, propriile dispoziții de drept intern privind limitarea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere și, dacă este necesar, să schimbe permisul în acest sens.

[...]”

(4) Un stat membru poate să refuze recunoașterea valabilității oricărui permis de conducere emis de un alt stat membru unei persoane care este, pe teritoriul primului stat, subiectul uneia din măsurile menționate în alineatul (2).

De asemenea, un stat membru poate să refuze emiterea unui permis de conducere unui solicitant care este subiectul acestei măsuri în alt stat membru.

[...]”

Dreptul german

15 Articolul 2 din Legea privind traficul rutier (Straßenverkehrsgesetz, denumită în continuare „StVG”), în versiunea citată de instanța de trimitere, prevede:

„(1) Oricine conduce un autovehicul pe drumurile publice trebuie să dețină autorizație în acest sens (dreptul de a conduce) emisă de administrația competentă (administrația permiselor de conducere)
[...]

[...]”

(4) Este aptă să conducă autovehicule orice persoană care îndeplinește condițiile fizice și psihice necesare în acest scop și care nu a încălcat în mod grav sau repetat dispoziții privind traficul rutier sau dispoziții penale. [...]

[...]”

(11) În temeiul unor dispoziții mai detaliate prevăzute de un regulament [...], permisele de conducere străine dau de asemenea dreptul de a conduce autovehicule pe teritoriul național.

[...]”

- 16 Articolul 3 din StVG, în versiunea citată de instanța de trimitere, intitulat „Retragerea permisului de conducere”, are următorul cuprins:

„(1) În cazul în care se dovedește că o persoană nu este aptă sau nu are capacitatea de a conduce autovehicule, administrația permiselor de conducere trebuie să îi retragă permisul de conducere. În cazul unui permis de conducere străin, retragerea – chiar dacă intervine în temeiul altor dispoziții – are efectul unui refuz de a recunoaște dreptul de utilizare a acestui permis de conducere pe teritoriul național. [...]

(2) Retragerea pune capăt dreptului de a conduce. În cazul unui permis de conducere străin, aceasta pune capăt dreptului de a conduce autovehicule pe teritoriul național. [...]

[...]”

- 17 Articolul 29 din StVG, în versiunea citată de guvernul german în răspunsul scris la o întrebare adresată de Curte, intitulat „Termen de radiere”, prevede:

„(1) Datele înscrise în registru sunt radiate după expirarea termenelor stabilite în a doua teză. Termenele de radiere sunt

[...]

2. [de] cinci ani

- a) în cazul unei decizii privind o infracțiune («Straftat»), sub rezerva punctului 3 litera a),
- b) în cazul unei decizii privind o contravenție căreia [...] îi corespund două puncte în calitate de contravenție care afectează în mod deosebit siguranța rutieră sau în calitate de contravenție asimilată,
- c) în cazul unor interdicții sau limitări ale dreptului de a conduce un vehicul pentru care nu este necesar un permis de conducere care au fost pronunțate de autoritățile competente în temeiul legislației landului,
- d) în cazul unor comunicări referitoare la participarea la un seminar privind aptitudinea de a conduce, la un seminar de perfecționare, la un seminar special de perfecționare sau la o consultare psihologică cu privire la conducerea autovehiculelor,

[...]”

- 18 Articolul 11 din Regulamentul privind accesul persoanelor la traficul rutier (Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr), în versiunea citată de instanța de trimitere (denumită în continuare „FeV”), intitulat „Aptitudinea”, prevede:

„(1) Persoanele care solicită un permis de conducere trebuie să îndeplinească condițiile fizice și psihice necesare în acest scop. Condițiile nu sunt îndeplinite în special atunci când există o boală sau o insuficiență, menționate în anexa 4 sau în anexa 5, care exclude aptitudinea sau aptitudinea parțială de a conduce autovehicule. [...]

19 Anexa 4, menționată la articolul 11 din FeV, are următorul cuprins:

„Observație preliminară

1. Lista care urmează conține boli și insuficiențe frecvente care pot afecta sau exclude pentru o lungă durată aptitudinea de a conduce autovehicule. [...]

3. Următoarele aprecieri se aplică cazului obișnuit. Sunt posibile corecții în funcție de o predispoziție umană specifică, de obișnuință, de o percepție specifică sau de modalități specifice de control și de adaptare a comportamentului. [...]

Nr.	Boli, insuficiențe	Aptitudine sau aptitudine limitată categoriile [...] B [...]
[...]	[...]	[...]
9.2	Consum de canabis	
9.2.1.	Consum regulat de canabis	Nu
9.2.2	Consum ocazional de canabis	Da Cu condiția să disocieze consumul de conducerea autovehiculelor și să nu existe un consum suplimentar de alcool sau de alte substanțe psihoactive, tulburări de personalitate sau pierderea controlului

[...]”

20 Articolul 29 din FeV, intitulat „Permise de conducere străine”, prevede:

„(1) Titularii unui permis de conducere străin pot, în limita autorizată de permisul lor, să conducă autovehicule pe teritoriul național atunci când nu au reședința obișnuită pe acest teritoriu în sensul articolului 7. [...]

[...]

(3) Dreptul menționat la alineatul (1) nu se aplică titularilor de permise de conducere străine,

[...]

3. cărora dreptul de a conduce pe teritoriul național le-a fost retras provizoriu sau definitiv de o instanță ori cu titlu imediat executoriu sau permanent de o autoritate administrativă [...]

(4) În urma adoptării uneia dintre deciziile menționate la alineatul (3) punctele 3 și 4, dreptul de a utiliza un permis de conducere străin pe teritoriul național este acordat, la cerere, atunci când motivele retragerii nu mai există.”

21 Articolul 46 din FeV, intitulat „Retragere, limitări, condiții”, prevede:

„(1) Dacă titularul unui permis de conducere se dovedește inapt să conducă autovehicule, administrația permiselor de conducere trebuie să îi retragă permisul. Aceasta se aplică în special atunci când există boli sau insuficiențe menționate în anexele 4, 5 și 6 sau atunci când au fost încălcate în mod grav sau repetat dispoziții ale dreptului privind traficul rutier sau ale legislației penale și când acest lucru exclude aptitudinea de a conduce autovehicule.

[...]

(5) În cazul unui permis de conducere străin, retragerea are efectul unui refuz de a recunoaște dreptul de utilizare a acestui permis de conducere pe teritoriul național.

(6) Retragerea pune capăt dreptului de a conduce. În cazul unui permis de conducere străin, aceasta pune capăt dreptului de a conduce autovehicule pe teritoriul național.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

22 Doamna Aykul, resortisant austriac, născută la 17 noiembrie 1980, are, de la nașterea sa, reședința obișnuită, în sensul articolului 12 primul paragraf din Directiva 2006/126, în Austria. Bezirkshauptmannschaft Bregenz (autoritatea administrativă cantonală din Bregenz, Austria) i-a emis, la 19 octombrie 2007, un permis de conducere.

23 La 11 mai 2012, la Leutkirchen (Germania), doamna Aykul a făcut obiectul unui control al poliției. Întrucât pe baza semnelor prezentate a rezultat bănuiala că persoana interesată consumase produse stupefiante, aceasta a fost supusă unui test urinar de depistare care a indicat existența unui consum de canabis. La aceeași dată, 11 mai 2012, a fost prelevată o probă de sânge, iar analiza acestei probe a confirmat prezența unor derivați de canabis în sângele doamnei Aykul.

24 La 4 iulie 2012, Parchetul din Ravensburg (Germania) a clasat fără urmări procedura de urmărire penală care fusese declanșată împotriva doamnei Aykul.

25 Printr-o decizie de amendare adoptată de comuna Leutkirch la 18 iulie 2012, doamna Aykul a fost obligată la plata unei amenzi de 590,80 euro pentru conducerea unui vehicul sub influența unor produse stupefiante și i s-a aplicat interdicția de a conduce pentru o perioadă de o lună.

26 Prin decizia din 17 septembrie 2012, Landratsamt Ravensburg (serviciile administrative ale circumscripției Ravensburg, Germania) i-a retras doamnei Aykul permisul de conducere austriac pe teritoriul german. Astfel, potrivit Landratsamt Ravensburg, s-a dovedit că doamna Aykul era inaptă să conducă autovehicule, întrucât analiza probei de sânge prelevate la 11 mai 2012 evidențiasse existența, în cazul persoanei interesate, a unui consum cel puțin ocazional de canabis și că aceasta condusesse un autovehicul sub influența acestui produs stupefiant. Așadar, doamna Aykul nu era în măsură să disocieze consumul de substanțe stupefiante de conducerea autovehiculelor.

27 În anexa la decizia din 17 septembrie 2012, Landratsamt Ravensburg a informat-o totuși pe doamna Aykul cu privire la faptul că ar putea să solicite în viitor dreptul de a conduce din nou în Germania, prin prezentarea unei expertize medico-psihologice efectuate de un centru de control al aptitudinii de a conduce recunoscut oficial în Germania și prin care se stabilește aptitudinea sa de a conduce autovehicule. Landratsamt Ravensburg a precizat de asemenea că întocmirea unei astfel de expertize era, în general, condiționată de dovada unei abținente, în cazul persoanei interesate, de la consumul oricărui produs stupefiant pe durata unui an.

- 28 La 19 octombrie 2012, doamna Aykul a formulat o contestație împotriva deciziei adoptate de Landratsamt Ravensburg la 17 septembrie 2012. Aceasta a arătat în esență că, prin adoptarea deciziei de amendare din 18 iulie 2012, autoritățile germane și-au depășit competența și că, în temeiul dreptului Uniunii, nu revenea acestor autorități sarcina să verifice aptitudinea sa de a conduce autovehicule, această misiune fiind, conform jurisprudenței Curtții, de competența exclusivă a statului membru care a emis permisul său de conducere, și anume Republica Austria.
- 29 Bezirkshauptmannschaft Bregenz, informată cu privire la cauză de Landratsamt Ravensburg, a declarat că nu erau întrunite condițiile impuse de legea austriacă pentru ca autoritățile să poată interveni împotriva doamnei Aykul, întrucât medicul care a efectuat prelevarea probei de sânge la 11 mai 2012 precizase în procesul-verbal întocmit că aceasta nu prezenta niciun semn notabil care să indice că se afla sub influența unor produse stupefiante.
- 30 Prin decizia din 20 decembrie 2012, Regierungspräsidium Tübingen (subdiviziune administrativă a orașului Tübingen, Germania) a respins contestația formulată de doamna Aykul împotriva deciziei Landratsamt Ravensburg din 17 septembrie 2012. Acesta a precizat printre altele că lipsa unei intervenții din partea autorităților germane în cazurile de conducere sub influența unor produse stupefiante nu era compatibilă cu obiectivul urmărit de Directiva 91/439 care constă în garantarea securității rutiere. Regierungspräsidium Tübingen a adăugat că, contrar celor susținute de doamna Aykul, articolul 8 alineatul (2) din această directivă nu se opunea retragerii permisului de conducere al persoanei interesate, precizând că o asemenea măsură figura printre cele pe care un stat membru le poate adopta în temeiul articolului 8 alineatul (4) primul paragraf din directiva menționată.
- 31 La 25 ianuarie 2013, doamna Aykul a formulat o acțiune pe fond împotriva deciziei Landratsamt Ravensburg din 17 septembrie 2012 în fața Verwaltungsgericht Sigmaringen (Tribunalul Administrativ din Sigmaringen, Germania), reiterând argumentele prezentate până la momentul respectiv. În cadrul acestei acțiuni, doamna Aykul susține, în plus, că articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 nu ar autoriza Republica Federală Germania să refuze recunoașterea valabilității permisului său de conducere, întrucât acesta fusese emis de Republica Austria și ea avea în continuare reședința obișnuită pe teritoriul acestui din urmă stat. Astfel, potrivit doamnei Aykul, autoritățile austriece erau singurele competente să stabilească dacă era în continuare aptă să conducă autovehicule.
- 32 Landul Baden-Württemberg solicită respingerea acțiunii formulate de doamna Aykul. Acesta susține că ar trebui să se țină seama în special de faptul că motivul de refuz al recunoașterii permisului de conducere al doamnei Aykul nu a survenit decât ulterior emiterii acestui permis. Or, fapte intervenite ulterior emiterii unui permis de conducere ar autoriza statele membre vizate ale Uniunii Europene să refuze recunoașterea dreptului de conducere pe teritoriul lor național.
- 33 O asemenea posibilitate ar fi acoperită de articolul 8 alineatul (4) din Directiva 91/439. Spre deosebire de modul de redactare a articolului 8 alineatul (2) din această directivă, textul articolului 8 alineatul (4) din directiva menționată ar autoriza nu numai statul membru în care se află reședința obișnuită, ci și orice alt stat membru să refuze recunoașterea dreptului de a conduce pe teritoriul său național. Interdicția de a conduce pronunțată în temeiul legislației penale sau în temeiul legislației privind contravențiile ar fi o măsură de „restrângere” a permisului de conducere care ar intra sub incidența scutirii măsurilor de ordin penal sau contravențional, sub rezerva principiului teritorialității, în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439. Refuzul recunoașterii dreptului de a utiliza permisul de conducere pe teritoriul german în temeiul articolului 46 alineatul (5) din FeV nu ar constitui decât nerecunoașterea, în statul membru vizat, a valabilității unui permis de conducere emis de un alt stat membru în sensul articolului 8 alineatul (4) din aceeași Directivă 91/439.
- 34 Ca răspuns la solicitarea instanței de trimitere din 13 martie 2013, Bezirkshauptmannschaft Bregenz a precizat că autoritățile austriece intervin în temeiul legislației austriece în materia permiselor de conducere doar în cazul constatării medicale a unei incapacități de a conduce autovehicule ca urmare

a consumului de produse stupefiante sau în cazul existenței unor indicii din care rezultă bănuiala privind o dependență de aceste produse. Bezirkshauptmannschaft Bregenz a confirmat faptul că, în cauza principală, doamna Aykul era considerată în continuare de autoritățile austriece ca fiind aptă să conducă autovehicule și că își păstra, așadar, în continuare permisul de conducere.

- 35 Instanța de trimitere precizează că acțiunea formulată de doamna Aykul ar trebui să fie respinsă în cazul în care s-ar aplica dreptul german. Astfel, în conformitate cu dispozițiile coroborate ale articolului 3 alineatul (1) din StVG și ale articolului 46 alineatul (1) din FeV, administrația competentă în materia permiselor de conducere trebuie să retragă un permis de conducere atunci când titularul său se dovedește inapt să conducă autovehicule. În temeiul articolului 46 alineatul (5) din FeV, această retragere are ca efect, în ceea ce privește un permis de conducere eliberat în străinătate, refuzul de a recunoaște dreptul de utilizare a acestui permis pe teritoriul german. În speță, inaptitudinea de a conduce autovehicule a doamnei Aykul ar rezulta din aplicarea dispozițiilor coroborate ale articolului 11 alineatul (1) a doua teză din FeV și ale punctului 9.2.2 din anexa 4 menționată la articolul 11 din FeV. Astfel, în temeiul acestor dispoziții, ar fi, în general, inaptă să conducă autovehicule orice persoană care, consumând ocazional cannabis, se află în incapacitatea de a disocia conducerea autovehiculelor de acest consum. Or, în cauza principală, ar exista indicii suficiente privind existența acestei incapacități în cazul doamnei Aykul.
- 36 Instanța de trimitere precizează în plus că reacțiile la încălcările rutiere și la indiciile privind lipsa aptitudinii de a conduce prevăzute de dreptul național intervin la trei niveluri diferite, și anume pe plan penal, pe planul legislației în materie de contravenții și pe planul legislației în materia permiselor de conducere. Cazul din speță ar corespunde practicii în materia legislației privind permisele de conducere. Administrațiile competente în materia permiselor de conducere și serviciile de poliție ar porni de la principiul că autoritățile germane sunt competente să retragă un permis de conducere emis în străinătate atunci când o contravenție rutieră săvârșită în Germania evidențiază semne ale inaptitudinii de a conduce.
- 37 Exprimând îndoiele cu privire la conformitatea reglementării și a practicii administrative germane cu obligația de recunoaștere reciprocă a permiselor de conducere emise de statele membre, Verwaltungsgericht Sigmaringen a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Obligația de recunoaștere reciprocă a permiselor de conducere eliberate de statele membre rezultată din articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2006/126 se opune unei reglementări naționale a Republicii Federale Germania potrivit căreia dreptul de a utiliza un permis de conducere străin în Germania trebuie retras ulterior pe cale administrativă, în cazul în care titularul permisului de conducere străin conduce sub influența unor droguri ilegale un autovehicul în Germania și, prin urmare, conform dispozițiilor germane, nu mai dispune de aptitudinea de a conduce?
  - 2) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ, acest lucru este valabil și atunci când statul emitent nu ia nicio măsură după ce a luat cunoștință de actul de conducere sub influența drogurilor și, prin urmare, titularul permisului de conducere străin prezintă în continuare pericol pentru circulație?
  - 3) În cazul în care răspunsul la prima întrebare este negativ, Republica Federală Germania poate condiționa re acordarea dreptului de a utiliza un permis de conducere străin în Germania de îndeplinirea condițiilor de re acordare a acestui drept prevăzute de legislația națională?
  - 4) a) Rezerva respectării principiului teritorialității legislației penale și polițienești prevăzută la articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2006/126 poate justifica o acțiune a unui stat membru ce ține de dreptul permiselor de conducere în locul statului emitent? De exemplu, această rezervă permite retragerea ulterioară a dreptului de a utiliza permisul de conducere străin în Germania prin intermediul unei măsuri de siguranță de natură penală?

- b) În cazul în care răspunsul la întrebarea 4a) este afirmativ, având în vedere obligația de recunoaștere, competența pentru re acordarea dreptului de a utiliza permisul de conducere străin în Germania revine statului membru care a dispus măsura de siguranță de natură penală sau statului membru emitent?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 38 Întrucât întrebările adresate de instanța de trimitere privesc interpretarea articolului 2 alineatul (1) și a articolului 11 alineatul (2) din Directiva 2006/126, care a abrogat și a înlocuit Directiva 91/439, trebuie să se stabilească în prealabil dispozițiile de drept al Uniunii care sunt aplicabile *ratione temporis* faptelor în discuție în litigiul principal.
- 39 Din decizia de trimitere reiese că permisul de conducere al doamnei Aykul i-a fost emis la 19 octombrie 2007 de autoritățile austriece și că Landratsamt Ravensburg a refuzat, prin decizia din 17 septembrie 2012, să recunoască valabilitatea acestui permis de conducere pe teritoriul german din cauza unor fapte care au avut loc la 11 mai 2012.
- 40 În această privință, trebuie amintit că, deși, în temeiul articolului 17 primul paragraf din Directiva 2006/126, Directiva 91/439 a fost abrogată de la 19 ianuarie 2013, o serie de dispoziții ale Directivei 2006/126, precum articolul 2 alineatul (1) și articolul 11 alineatul (4) din aceasta, au devenit aplicabile începând de la 19 ianuarie 2009 în temeiul articolului 18 al doilea paragraf din această din urmă directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea Akyüz, C-467/10, EU:C:2012:112, punctul 31). Aceasta nu este însă situația articolului 11 alineatul (2) din Directiva 2006/126 care nu figurează printre dispozițiile menționate la articolul 18 al doilea paragraf din această directivă.
- 41 Rezultă că, pe de o parte, articolul 2 alineatul (1) și articolul 11 alineatul (4) din Directiva 2006/126, și, pe de altă parte, articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, al cărui conținut a fost preluat în mod identic la articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2006/126, sunt aplicabile *ratione temporis* faptelor în discuție în litigiul principal.

Cu privire la prima și la a doua întrebare, precum și la a patra întrebare litera a)

- 42 Trebuie amintit că, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (a se vedea Hotărârea Le Rayon d'Or, C-151/13, EU:C:2014:185, punctul 25 și jurisprudența citată).
- 43 În acest scop, Curtea poate extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și mai ales din motivarea deciziei de trimitere normele și principiile de drept al Uniunii care necesită o interpretare având în vedere obiectul litigiului principal (a se vedea Hotărârea Le Rayon d'Or, C-151/13, EU:C:2014:185, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 44 În speță, din decizia de trimitere reiese că, prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări preliminare, precum și prin intermediul celei de a patra întrebări litera a), care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă articolul 2 alineatul (1) și articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126, precum și articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 trebuie interpretate în sensul că se opun posibilității ca un stat membru, pe teritoriul căruia titularul unui permis de conducere emis de un alt stat membru locuiește temporar, să refuze recunoașterea valabilității acestui permis de conducere din cauza unui comportament ilicit al

titularului său survenit pe acest teritoriu ulterior emiterii permisului de conducere respectiv și care, în conformitate cu legea națională a primului stat membru, este de natură să determine inaptitudinea de a conduce autovehicule.

- 45 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2006/126 prevede recunoașterea reciprocă, fără nicio formalitate, a permiselor de conducere emise de statele membre. Dispoziția menționată impune acestora din urmă o obligație clară și precisă, care nu lasă nicio marjă de apreciere în ceea ce privește măsurile care trebuie adoptate pentru a i se conforma (a se vedea în acest sens Hotărârea Akyüz, C-467/10, EU:C:2012:112, punctul 40, precum și Hotărârea Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240, punctele 43 și 44).
- 46 Pe de altă parte, din jurisprudența Curții reiese că statului membru care a emis permisul îi revine obligația de a verifica dacă sunt îndeplinite condițiile minime impuse de dreptul Uniunii, în special cele referitoare la reședința obișnuită și la aptitudinea de a conduce, prevăzute la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2006/126, și, în consecință, dacă este justificată emiterea unui permis de conducere (a se vedea în acest sens Hotărârea Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240, punctele 45 și 47).
- 47 Din moment ce autoritățile unui stat membru au emis un permis de conducere în conformitate cu articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2006/126, celelalte state membre nu au dreptul să verifice respectarea condițiilor de emiterie prevăzute de această directivă. Astfel, deținerea unui permis de conducere emis de un stat membru trebuie considerată ca reprezentând dovada că, la momentul la care i-a fost emis permisul, titularul acestuia îndeplinea condițiile menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240, punctele 46 și 47).
- 48 În speță, trebuie să se constate că autoritățile germane au repus în discuție condițiile de deținere a permisului de conducere al doamnei Aykul nu la momentul la care i-a fost emis acest permis, ci în urma unui comportament ilicit al acesteia survenit pe teritoriul german ulterior emiterii permisului de conducere menționat.
- 49 Astfel, doamna Aykul, a cărei reședință obișnuită se află în Austria, nu a obținut permisul de conducere austriac ulterior unei restricții, suspendări sau retrageri în Germania. Întrucât a condus un vehicul în Germania sub influența unor produse stupefiante, aceasta a făcut obiectul unei retrageri de către autoritățile germane a permisului său de conducere austriac, pe teritoriul german, și aceasta chiar dacă reședința sa obișnuită nu se afla în Germania. Din decizia de trimitere reiese că o asemenea măsură a avut ca efect, întrucât privește un permis de conducere emis de un alt stat membru decât Republica Federală Germania, refuzul recunoașterii în favoarea doamnei Aykul a dreptului de a utiliza permisul său de conducere pe teritoriul german.
- 50 Este necesar să se stabilească dacă un asemenea refuz al unui stat membru de a recunoaște valabilitatea unui permis de conducere emis de un alt stat membru poate fi acoperit de limitările admise în privința principiului recunoașterii reciproce a permiselor de conducere prevăzut la articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2006/126.
- 51 În această privință, după cum a arătat avocatul general la punctul 65 din concluzii, limitarea adusă principiului menționat, prevăzută la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, nu este aplicabilă în cauza principală.
- 52 Astfel, din însuși modul de redactare a articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 coroborat cu considerentele (1) și (10) ale directivei menționate reiese că această limitare vizează situația în care titularul unui permis de conducere are reședința obișnuită într-un alt stat membru decât statul membru de emiterie a acestui permis. Într-o asemenea situație, sub rezerva respectării principiului teritorialității legislației penale și polițienești, statul membru în care este situată reședința obișnuită

poate să aplice titularului permisului de conducere respectiv dispozițiile sale naționale cu privire la restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere și, în cazul în care este necesar, poate să schimbe permisul în acest scop.

- 53 Or, în speță, reședința obișnuită a doamnei Aykul se afla, la data producerii faptelor din cauza principală, pe teritoriul statului membru care i-a emis permisul de conducere, și anume Republica Austria, iar nu pe teritoriul german. Doamna Aykul locuia doar temporar în Germania atunci când, la 11 mai 2012, a săvârșit încălcarea constând în conducerea unui autovehicul sub influența unor produse stupefiante.
- 54 În schimb, o situație precum cea în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al articolului 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126. Această dispoziție, care, după cum reiese din cuprinsul punctelor 40 și 41 din prezenta hotărâre, se aplică *ratione temporis* faptelor din cauza principală, prevede că un stat membru refuză să recunoască valabilitatea oricărui permis de conducere eliberat de un alt stat membru unei persoane al cărei permis de conducere face obiectul unei restricții, al unei suspendări sau al unei retrageri pe teritoriul statului membru anterior, indiferent dacă permisul respectiv a fost eliberat înainte de data la care dispoziția menționată a devenit aplicabilă (a se vedea în acest sens Hotărârea Akyüz, C-467/10, EU:C:2012:112, punctul 32).
- 55 În timp ce, potrivit modului de redactare a articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, statul membru în care este situată reședința obișnuită a titularului unui permis de conducere este singurul competent să aplice acestuia dispozițiile sale naționale cu privire la restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere, modul de redactare a articolului 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 autorizează orice alt stat membru, iar nu doar statul membru în care este situată reședința obișnuită, să refuze recunoașterea valabilității unui permis de conducere emis de un alt stat membru.
- 56 Desigur, Comisia a susținut, în ședință, o interpretare a articolului 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 potrivit căreia posibilitatea de a refuza recunoașterea valabilității unui permis de conducere ar trebui să fie rezervată exclusiv statului membru pe teritoriul căruia se află reședința obișnuită a titularului acestui permis. Astfel, potrivit Comisiei, articolul 8 alineatul (4) primul paragraf din Directiva 91/439, al cărui conținut a fost preluat la articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126, face referire la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, care menționează „statul membru în care are domiciliul stabil”. Statul membru prevăzut la articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 nu ar putea fi astfel decât statul membru pe teritoriul căruia se află reședința obișnuită a titularului permisului de conducere în cauză.
- 57 Cu toate acestea, o asemenea interpretare nu poate fi admisă. Astfel, atât primul, cât și al doilea paragraf al articolului 11 alineatul (4) din această directivă se referă la o restricție, suspendare sau retragere a unui permis de conducere, fără a se limita însă la deciziile adoptate în această privință de statul membru în care se află reședința obișnuită. Nici al treilea paragraf al acestei dispoziții, care vizează anularea unui permis de conducere, nu privește o asemenea decizie adoptată de același stat membru. În aceste condiții, după cum a arătat avocatul general la punctele 79-82 din concluzii, dispozițiile articolului 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 sunt aplicabile în mod autonom, și aceasta în raport atât cu articolul 11 alineatul (2) din această directivă, cât și cu articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439.
- 58 Apoi, deși Curtea a interpretat în principal articolul 8 alineatul (4) primul paragraf din Directiva 91/439, precum și articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126, care a preluat conținutul celei dintâi dispoziții, în contextul unor cauze în care era în discuție posibilitatea unei persoane al cărei permis de conducere a făcut obiectul, pe teritoriul unui stat membru, al unei măsuri de restricție, de suspendare sau de retragere de a obține recunoașterea de către acest stat membru a valabilității unui permis de conducere emis de un alt stat membru ulterior adoptării acestei măsuri (a se vedea printre altele Hotărârea Wiedemann și Funk, C-329/06 și C-343/06, EU:C:2008:366,

Hotărârea Zerche și alții, C-334/06-C-336/06, EU:C:2008:367, precum și Hotărârea Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240), modul de redactare a acestor dispoziții acoperă și o situație precum cea în discuție în litigiul principal, în care primul stat membru refuză să recunoască valabilitatea unui permis de conducere emis de un alt stat membru anterior deciziei de restrângere, de suspendare sau de retragere a acestui permis.

- 59 În sfârșit, trebuie subliniat că articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 autorizează statul membru în care este situată reședința obișnuită a titularului unui permis de conducere emis de un alt stat membru să efectueze, dacă este necesar, schimbul acestui permis, pentru ca primul stat membru să poată aplica acestui titular dispozițiile sale naționale cu privire la restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere. Din această dispoziție rezultă că statul membru în care se află reședința obișnuită este autorizat să adopte măsuri de restrângere, de suspendare, de retragere sau de anulare a unui permis de conducere emis de un alt stat membru, care își produc efectele în toate statele membre.
- 60 Trebuie, în schimb, să se considere că articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126, care nu prevede o astfel de posibilitate de a schimba permisul de conducere, permite unui stat membru, atunci când acesta nu este statul membru în care se află reședința obișnuită, doar să adopte, în temeiul legislației sale naționale și ca urmare a comportamentului ilicit pe teritoriul său al titularului unui permis de conducere obținut anterior într-un alt stat membru, măsuri a căror întindere este restrânsă la acest teritoriu și al căror efect este limitat la refuzul de a recunoaște pe teritoriul respectiv valabilitatea acestui permis.
- 61 După cum a arătat avocatul general la punctul 83 din concluzii, articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 constituie, așadar, o ilustrare a principiului teritorialității legislației penale și polițienești, care este menționată în mod explicit la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 și la articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2006/126. Astfel, articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 privește măsuri care au fost adoptate în aplicarea legislației penale și polițienești a unui stat membru și care afectează valabilitatea pe teritoriul acestui stat membru a unui permis de conducere eliberat de un alt stat membru.
- 62 Este necesar să se arate, în această privință, că Curtea a statuat deja că statul membru pe teritoriul căruia este săvârșită o încălcare este singurul competent să sancționeze această încălcare prin luarea, dacă este cazul, a unei măsuri de retragere a permisului de conducere sau de retragere a dreptului de a conduce, însoțită sau neînsoțită de o perioadă de interdicție de a solicita un nou permis (a se vedea Hotărârea Weber, C-1/07, EU:C:2008:640, punctul 38).
- 63 În cauza principală, trebuie să se constate că fapta doamnei Aykul de a fi condus, la 11 mai 2012, un autovehicul sub influența unui produs stupefiant a avut, mai întâi, drept consecință declanșarea de către Parchetul din Ravensburg a unei proceduri de urmărire penală împotriva persoanei interesate, procedură care a fost clasată în final fără urmări.
- 64 Apoi, din decizia de trimitere reiese că comuna Leutkirch a aplicat doamnei Aykul o amendă pentru conducerea unui vehicul sub influența unor produse stupefiante și a pronunțat împotriva acesteia o interdicție de a conduce pentru o durată de o lună. În sfârșit, Landratsamt Ravensburg, autoritatea administrativă competentă în materia permiselor de conducere, i-a retras permisul de conducere în temeiul legislației germane în materia permiselor de conducere. Conform acestei legislații, atunci când survin îndoieli cu privire la aptitudinea de a conduce a titularului unui permis de conducere, se prevede o verificare a acestei aptitudini și, dacă se stabilește că aceasta lipsește, administrația competentă are obligația de a reține permisul de conducere în cauză. Potrivit practicii referitoare la legislația menționată, autoritățile germane se consideră competente să retragă un permis de conducere emis în străinătate, atunci când o contravenție rutieră săvârșită în Germania evidențiază semne ale inaptitudinii de a conduce.

- 65 Făcând referire la rezerva privind respectarea principiului teritorialității legislației penale și polițienești care figurează la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 și la articolul 11 alineatul (2) din Directiva 2006/126, Comisia consideră că retragerea permisului de conducere pentru inaptitudinea titularului unui permis de conducere de a conduce autovehicule nu poate fi astfel considerată o măsură asigurătorie cu caracter penal și, în consecință, ca intrând sub incidența dreptului penal acoperit de această rezervă.
- 66 În această privință, este suficient să se constate că dispozițiile la care face referire Comisia vizează nu numai legislația penală, ci și legislația polițienească. În plus, nici posibilitatea, menționată la punctele 60 și 61 din prezenta hotărâre, conferită de articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 unui stat membru de a refuza să recunoască valabilitatea unui permis de conducere obținut anterior într-un alt stat membru, din cauza comportamentului ilicit al titularului acestui permis pe teritoriul său, nu este limitată la măsurile luate în temeiul dreptului penal al primului stat membru. Astfel, sancționarea unei încălcări săvârșite pe teritoriul unui stat membru poate lua diferite forme, în funcție de natura și de gravitatea acesteia, precum și în funcție de organizarea jurisdicțională a acestui stat, în care poate să existe sau să nu existe o distincție între actele administrative și actele judiciare.
- 67 Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 104 din concluzii, deși încălcarea săvârșită de doamna Aykul putea fi sancționată atât pe cale penală, cât și pe cale administrativă, autoritatea judiciară de urmărire a ales să claseze fără urmări procedura de urmărire penală declanșată inițial împotriva persoanei interesate. În schimb, aceeași încălcare a determinat autoritatea administrativă competentă în materia permiselor de conducere, și anume Landratsamt Ravensburg, să îi retragă acesteia permisul de conducere.
- 68 Rezultă că o decizie precum cea adoptată de Landratsamt Ravensburg la 17 septembrie 2012, prin care i se retrage doamnei Aykul permisul de conducere, figurează printre măsurile pe care un stat membru le poate adopta în temeiul articolului 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126.
- 69 Pe de altă parte, trebuie să se constate că obligarea unui stat membru să recunoască în mod necondiționat valabilitatea unui permis de conducere într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal ar contraveni obiectivului de interes general al Uniunii care constă în îmbunătățirea siguranței rutiere și pe care îl urmărește în mod specific Directiva 2006/126 (a se vedea în acest sens Hotărârea Glatzel, C-356/12, EU:C:2014:350, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 70 Astfel, posibilitatea acordată unui stat membru de a retrage titularului unui permis de conducere autorizația de a conduce pe teritoriul său din cauza unei încălcări săvârșite pe acest teritoriu constituie, desigur, o limitare adusă principiului recunoașterii reciproce a permiselor de conducere. Totuși, această limitare, care permite reducerea riscului de producere a unor accidente de circulație, este de natură să sporească siguranța rutieră, ceea ce este în interesul tuturor cetățenilor.
- 71 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima și la a doua întrebare, precum și la a patra întrebare litera a) că articolul 2 alineatul (1) și articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 trebuie interpretate în sensul că nu se opun posibilității ca un stat membru, pe teritoriul căruia titularul unui permis de conducere emis de un alt stat membru locuiește temporar, să refuze recunoașterea valabilității acestui permis de conducere din cauza unui comportament ilicit al titularului său survenit pe acest teritoriu ulterior emiterii permisului de conducere respectiv și care, în conformitate cu legea națională a primului stat membru, este de natură să determine inaptitudinea de a conduce autovehicule.

Cu privire la a treia întrebare și la a patra întrebare litera b)

- 72 Prin intermediul celei de a treia întrebări, precum și prin intermediul celei de a patra întrebări litera b), care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă statul membru care refuză să recunoască valabilitatea unui permis de conducere, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, este competent să stabilească condițiile pe care titularul acestui permis de conducere trebuie să le îndeplinească pentru a redobândi dreptul de a conduce pe teritoriul său.
- 73 În această privință, deși Curtea a constatat în repetate rânduri, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 46 din prezenta hotărâre, că revine exclusiv statului membru care a emis permisul obligația de a verifica dacă sunt îndeplinite condițiile minime impuse de dreptul Uniunii, în special cele referitoare la aptitudinea de a conduce (a se vedea în acest sens Hotărârea Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240, punctul 45), trebuie amintit că, în cauza principală, aptitudinea de a conduce nu a fost repusă în discuție în stadiul emiterii permisului de conducere, ci ca urmare a unei încălcări săvârșite de titularul permisului respectiv ulterior emiterii acestuia și a cărei sancționare și-a produs efectele doar pe teritoriul statului membru în care a fost săvârșită această încălcare.
- 74 Prin urmare, trebuie să se considere că revine autorităților statului membru pe teritoriul căruia a fost săvârșită încălcarea sarcina să stabilească dacă titularul permisului de conducere emis de un alt stat membru este din nou apt să conducă autovehicule pe teritoriul său.
- 75 Astfel, după cum susține în esență guvernul polonez, în măsura în care refuzul unui stat membru de a recunoaște valabilitatea permisului de conducere emis de un alt stat membru se întemeiază pe norme naționale care nu există în mod necesar în legislația statului membru emitent, este dificil de conceput ca legislația acestuia din urmă să prevadă ea însăși condiții pe care titularul unui permis de conducere ar trebui să le îndeplinească pentru a redobândi dreptul de a conduce pe teritoriul unui alt stat membru.
- 76 Trebuie subliniat însă că din jurisprudența Curții decurge că articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126 nu poate fi invocat de un stat membru pentru a refuza la nesfârșit să recunoască valabilitatea unui permis de conducere emis de un alt stat membru atunci când titularul acestui permis a făcut obiectul unei măsuri restrictive pe teritoriul primului stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 77 Astfel, a admite ca un stat membru să aibă dreptul de a se întemeia pe propriile dispoziții naționale pentru a se opune la nesfârșit recunoașterii valabilității unui permis de conducere eliberat de un alt stat membru ar reprezenta însăși negarea principiului recunoașterii reciproce a permiselor de conducere, care constituie elementul esențial al sistemului instituit prin Directiva 2006/126 (a se vedea în acest sens Hotărârea Kapper, C-476/01, EU:C:2004:261, punctul 77, Ordonanța Kremer, C-340/05, EU:C:2006:620, punctul 30, Hotărârea Akyüz, C-467/10, EU:C:2012:112, punctul 57, și Hotărârea Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240, punctul 78).
- 78 Revine în final instanței de trimitere, care este singura competentă să aprecieze faptele din litigiul principal și să interpreteze legislația națională, sarcina de a examina dacă, în speță, prin aplicarea propriilor norme, Republica Federală Germania nu se opune, în realitate, la nesfârșit recunoașterii permisului de conducere al doamnei Aykul. În această perspectivă, instanței de trimitere îi revine de asemenea obligația să verifice dacă condițiile prevăzute de legislația germană pentru ca o persoană într-o situație precum cea a doamnei Aykul să poată redobândi dreptul de a conduce pe teritoriul german respectă principiul proporționalității și în special nu depășesc limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru atingerea obiectivului urmărit de Directiva 2006/126, care constă în îmbunătățirea siguranței rutiere.

- 79 Cu toate acestea, Curtea, învestită cu atribuția de a furniza răspunsuri utile instanței de trimitere, este competentă să dea indicații întemeiate pe dosarul cauzei principale, precum și pe observațiile scrise și orale care i-au fost prezentate, de natură să permită acestei instanțe să se pronunțe (a se vedea în acest sens Hotărârea Wiering, C-347/12, EU:C:2014:300, punctul 63 și jurisprudența citată).
- 80 În speță, din decizia de trimitere reiese că doamna Aykul, care a făcut obiectul unei măsuri de retragere a permisului său de conducere austriac pe teritoriul german, dispune de posibilitatea de a solicita din nou acordarea dreptului de a conduce autovehicule în Germania utilizând permisul său de conducere austriac. Astfel, în anexa la decizia din 17 septembrie 2012, Landratsamt Ravensburg a informat persoana interesată cu privire la aspectul că aptitudinea sa de a conduce autovehicule ar putea fi recunoscută pe baza unei expertize medico-psihologice efectuate de un centru de control al aptitudinii de a conduce recunoscut oficial în Germania și a precizat că întocmirea unei astfel de expertize era, în general, condiționată de dovada unei abținente, în cazul persoanei interesate, de la consumul oricăror produse stupefiante pe durata unui an.
- 81 Pe de altă parte, din răspunsul scris al guvernului german la o întrebare adresată de Curte reiese că, chiar și în lipsa unei asemenea expertize medico-psihologice, dreptul de a utiliza în Germania un permis de conducere emis de un alt stat membru este redobândit deplin drept atunci când, la sfârșitul unui termen determinat, mențiunea privind lipsa aptitudinii este radiată din registrul privind aptitudinea de a conduce prevăzut la articolul 29 alineatul (1) din StVG. În cazul doamnei Aykul, din informațiile furnizate de guvernul german rezultă că, în conformitate cu această dispoziție, termenul de radieră ar trebui să fie de cinci ani, ținând seama de natura încălcării săvârșite. Astfel, la expirarea acestui termen, persoana interesată va putea să utilizeze din nou în Germania permisul său de conducere, fără a trebui să prezinte o expertiză medico-psihologică.
- 82 Având în vedere aceste indicații, a căror verificare revine instanței de trimitere, trebuie să se constate că dispozițiile germane nu par să se opună la nesfârșit recunoașterii permisului de conducere al doamnei Aykul.
- 83 În plus, faptul de a condiționa redobândirea de către doamna Aykul a dreptului său de a conduce un autovehicul în Germania fie de prezentarea unei expertize medico-psihologice a cărei întocmire presupune dovedirea abținentei de la consumul oricăror produse stupefiante pe durata unui an, fie de scurgerea unei perioade de cinci ani pare a fi un mijloc de prevenire eficient și proporțional cu obiectivul ce constă în îmbunătățirea siguranței rutiere.
- 84 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare, precum și la a patra întrebare litera b) că statul membru care refuză să recunoască valabilitatea unui permis de conducere, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, este competent să stabilească condițiile pe care titularul unui permis de conducere trebuie să le îndeplinească pentru a redobândi dreptul de a conduce pe teritoriul său. Revine instanței de trimitere sarcina de a examina dacă, prin aplicarea propriilor norme, statul membru în cauză nu se opune, în realitate, la nesfârșit recunoașterii permisului de conducere emis de un alt stat membru. În această perspectivă, instanței de trimitere îi revine obligația să verifice dacă, în conformitate cu principiul proporționalității, condițiile prevăzute de legislația primului stat membru nu depășesc limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru atingerea obiectivului urmărit de Directiva 2006/126, care constă în îmbunătățirea siguranței rutiere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 85 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

- 1) **Articolul 2 alineatul (1) și articolul 11 alineatul (4) al doilea paragraf din Directiva 2006/126/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 2006 privind permisele de conducere trebuie interpretate în sensul că nu se opun posibilității ca un stat membru, pe teritoriul căruia titularul unui permis de conducere emis de un alt stat membru locuiește temporar, să refuze recunoașterea valabilității acestui permis de conducere din cauza unui comportament ilicit al titularului său survenit pe acest teritoriu ulterior emiterii permisului de conducere respectiv și care, în conformitate cu legea națională a primului stat membru, este de natură să determine inaptitudinea de a conduce autovehicule.**
- 2) **Statul membru care refuză să recunoască valabilitatea unui permis de conducere, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, este competent să stabilească condițiile pe care titularul unui permis de conducere trebuie să le îndeplinească pentru a redobânde dreptul de a conduce pe teritoriul său. Revine instanței de trimitere sarcina de a examina dacă, prin aplicarea propriilor norme, statul membru în cauză nu se opune, în realitate, la nesfârșit recunoașterii permisului de conducere emis de un alt stat membru. În această perspectivă, instanței de trimitere îi revine obligația să verifice dacă, în conformitate cu principiul proporționalității, condițiile prevăzute de legislația primului stat membru nu depășesc limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru atingerea obiectivului urmărit de Directiva 2006/126, care constă în îmbunătățirea siguranței rutiere.**

Semnături